

REPUBLIKA CRNA GORA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

BILTEN

4 – 2008 Živa stoka

AGRARNI MARKETINŠKI INFORMACIONI SISTEM
CRNE GORE

23. januar 2008. Vol. 3, Broj 4

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Crne Gore www.minpolj.vlada.cg.yu
www.amiscg.org

Ponuda na stočnim pijacama	2-3
Pregled cijena žive stoke	3-7
Metode uzgoja i selekcija ovaca	8

PONUĐA NA STOČNIM PIJACAMA

Slaba ponuda junica

U toku prethodne nedjelje na stočnim pijacama u Crnoj Gori nije bilo ponude priplodnih junica. U ponudi su bile samo četiri junice holštajn-frizijske rase i to na farmama u Podgorici i Nikšiću a cijena im se kretala od 700 do 1400 €/grlu.

U Baru je u ponudi najviše bilo priplodnih koza (17 grla) sa cijenom od 55€ a u Nikšiću je u ponudi bilo najviše prasadi (60 grla) sa cijenom od 2,5 do 3€/kg žive mjere. U ovim opštinama i dalje nema pijace pa se trgovina obavlja direktno na farmama.

Na beranskoj pijaci dominirala su prasad (30 grla) sa cijenom od 2,5€/kg žive mjere i telad melezi (23 grla) sa cijenom od 2€/kg žive mjere. U Bijelom Polju je bilo najviše teladi meleza (18 grla) sa cijenom od 2,2 do 2,5€/kg žive mjere. Na pijaci u Pljevljima nešto slabija ponuda priplodnih ovaca (55 grla) sa cijenom od 90 do 110€/grlu. Pijacu u Podgorici po broju su obilježila šilježad kojih je bilo 30 sa cijenom od 2,1 do 2,3€/kg žive mjere kao i simentalaska telad sa cijenom od 2,6 do 2,8€/kg žive mjere.

Bitniju promjenu cijene bilježimo kod teladi simentalaska rase do 160 kg koja je sa 2,27 porasla na 2,4€ (+0,13€).

Bar

Cijene su na nivou od prethodne nedjelje.

Na pijaci nema ponude žive stoke što otežava prikupljanje cijena i ne stvara realnu sliku o broju grla kojim se trgovalo. Radi se o malom obimu grla po cjenama koje ne variraju u većem obimu.

Izuzetak je prodaja 17 koza po cijeni od 55€/grlu a radi se o nešto srorijim i lošijim grlima što i cijena govori.

Berane

Na stočnoj pijaci u Beranama ove sedmice ponuda, tražnja i cjenovni trend su bili na nivou od prošle nedjelje.

Bijelo Polje

Slaba ponuda stoke na bijelopoljskim stočnim pijacama obilježila je i proteklu sedmicu.

Cijene su uz blaga kolebanja zadržale nivo višenedjeljnog prosjeka.

Nikšić

Ni ove nedjelje nije bilo ponude žive stoke na pijaci u Nikšiću. Cijene i ponude su uzete direktno od farmera i kretale su se na prošlonedjeljnom nivou.

Pljevlja

Na stočnim pijacama u Pljevljima cijene stoke su bez bitnijih promjena, uglavnom su ostale na prošlonedjeljnom nivou. Ponuda je neznatno slabija u odnosu na prethodnu nedjelju.

Podgorica

Veoma mala ponuda i tražnja na podgoričkoj stočnoj pijaci. To se naročito odnosi na ponudjenu šilježad jer je bilo izloženo tek tridesetak grla. Ni ponuda i tražnja ostalih vrsta i kategorija stoke nijesu bile nešto značajnije. Bala sijena od 20 - tak kilograma prodavala se za 3,5€ dok je cijena kukuruza bila 17€ za džak od 40 kg.

REPUBLIKA CRNA GORA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

IZVJEŠTAJ O CIJENAMA ŽIVE STOKE

Datum prikupljanja podataka: 17 – 23. 1. 2008. godine
Izveštaj sastavila: Služba za selekciju stoke RCG

	Stoka Rasa jm	Bar Stočna pijaca	Berane Stočna pijaca	Bijelo Polje Stočna pijaca	Nikšić Stočna pijaca	Pljevlja Stočna pijaca	Podgorica Stočna pijaca	Crna Gora
1	Telad 80-160 kg SIM kg	~	2.00 (2.00-2.30)	2.60 (2.40-2.60)	~	~	2.60 (2.60-2.80)	2.40 (2.33-2.57)
2	Telad 80-160 kg kg	2.60 (2.50-2.70)	2.00 (2.00-2.00)	2.30 (2.20-2.50)	2.90 (2.80-3.00)	2.50 (2.30-2.60)	2.80 (2.70-3.00)	2.52 (2.42-2.63)
3	Junad do 300 kg SIM kg	~	~	~	~	~	2.20 (2.00-2.30)	2.20 (2.00-2.30)
4	Junad do 300 kg kg	2.00 (1.90-2.30)	~	~	1.90 (1.80-2.00)	~	~	1.95 (1.85-2.15)
5	Junad preko 300 kg kg	1.70 (1.50-1.80)	1.40 (1.40-1.40)	1.40 (1.30-1.40)	1.65 (1.50-1.75)	1.40 (1.30-1.50)	~	1.51 (1.40-1.57)
6	Krave za klanje SIM kg	~	0.80 (0.80-0.80)	1.10 (1.00-1.20)	~	~	~	0.95 (0.90-1.00)
7	Krave za klanje kg	0.80 (0.80-1.00)	0.80 (0.80-0.80)	0.80 (0.70-0.90)	0.80 (0.60-1.00)	1.00 (1.00-1.00)	0.70 (0.60-0.90)	0.82 (0.75-0.93)
8	Prasad kg	2.50 (2.50-2.50)	2.50 (2.50-2.50)	~	2.70 (2.50-3.00)	~	2.40 (2.20-2.50)	2.53 (2.43-2.63)
9	Jagnjad kg	~	~	~	2.60 (2.40-2.80)	~	~	2.60 (2.40-2.80)
10	Šilježad kg	~	~	~	~	~	2.20 (2.10-2.30)	2.20 (2.10-2.30)
11	Ovce za klanje kg	~	~	1.40 (1.30-1.50)	~	1.40 (1.30-1.40)	~	1.40 (1.30-1.45)
12	Ovnovi kg	~	2.00 (2.00-2.00)	~	~	~	~	2.00 (2.00-2.00)

	Stoka Rasa jm	Bar Stočna pijaca	Berane Stočna pijaca	Bijelo Polje Stočna pijaca	Nikšić Stočna pijaca	Pljevlja Stočna pijaca	Podgorica Stočna pijaca	Crna Gora
13	Priplodne ovce grlo	~	100.00 (90.00-110.00)	90.00 (85.00-110.00)	100.00 (80.00-120.00)	100.00 (90.00-110.00)	~	97.50 (86.25-112.50)
14	Priplodne koze grlo	55.00 (55.00-55.00)	~	75.00 (60.00-80.00)	75.00 (60.00-90.00)	~	~	68.33 (58.33-75.00)
15	Priplodne junice HF grlo	~	~	~	1,200.00 (800.00-1,400.00)	~	700.00 (700.00-1,000.00)	950.00 (750.00-1,200.00)
16	Priplodne krave HF grlo	~	~	~	1,200.00 (800.00-1,400.00)	~	~	1,200.00 (800.00-1,400.00)
17	Priplodne krave Melez grlo	650.00 (650.00-650.00)	600.00 (450.00-1,000.00)	750.00 (550.00-1,100.00)	600.00 (400.00-800.00)	650.00 (450.00-750.00)	~	650.00 (500.00-860.00)

*Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

Prikaz cijena u kn/kg za grupu proizvoda / Stočni sajam-livestock market

Prices for product group

U razdoblju: od 07.01.2008. do 13.01.2008.

Uspoređeno s razdobljem: od 10.12.2007. do 16.12.2007.

Hrvatska			
Proizvod	Tip	Cijena	Razl.
tele simental (80-160 kg)-calf .	1.Min	21,00	1,00
	2.Max	28,00	-4,00
	Prosjek	23,93	-0,05
tele holstajn (80-160kg)-calf .	1.Min	23,00	1,00
	2.Max	25,00	2,00
	Prosjek	24,00	1,50
junica simental (za klanje)-heifer .	1.Min	10,00	0,00
	2.Max	14,00	0,00
	Prosjek	12,34	0,42
junica holstajn (za klanje)-heifer .	1.Min	9,00	0,00
	2.Max	10,00	0,00
	Prosjek	9,50	0,00
bik simental (>450kg)-beef .	1.Min	12,00	0,00
	2.Max	18,00	0,00
	Prosjek	13,09	-0,10
bik holstajn (300-450 kg)-beef .	1.Min	11,00	0,00
	2.Max	12,00	0,00
	Prosjek	11,50	0,00
krava simental (za klanje)-cow .	1.Min	4,00	0,00
	2.Max	8,00	0,00
	Prosjek	6,23	0,18
odojak (25-35 kg)-piglets .	1.Min	8,00	-1,00
	2.Max	16,00	-4,00
	Prosjek	11,06	0,05
svinja (80-120 kg)-pig .	1.Min	8,00	0,00
	2.Max	13,00	-7,00
	Prosjek	9,51	-0,68
krmača (za klanje)-sow .	1.Min	5,00	0,00
	2.Max	9,00	0,00
	Prosjek	6,67	-0,71
janjad-lambs .	1.Min	20,00	2,00
	2.Max	30,00	-10,00
	Prosjek	27,86	1,69
ždrijebe-foal .	1.Min	12,00	-1,00
	2.Max	13,00	0,00
	Prosjek	12,50	-0,50
konj-hors .	1.Min	10,00	0,00
	2.Max	11,00	0,00
	Prosjek	10,50	0,00

Cijene su izražene u kunama. (1Euro = 7,3 Kuna)

Izvor: TISUP

CENE STOKE ZA KLANJE U EU

Datum

od : 07.01.08
 do : 13.01.08

CENE NA TRŽIŠTU ZEMLJE ČLANICE
 PRIX DE MARCHÉ - ETATS MEMBRES
 MARKET PRICES - MEMBER STATES

(EURO) t/kg PC/DW	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	GR	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK		
Junad U2	294.1	316.2	334.6	413.3	336.3	356.0	303.2	378.9	335.5	347.1	336.8	262.0	350.3	305.7	254.9	388.4	316.5	283.4											
Junad U3	287.8	316.6	331.6	422.2	326.6	342.0	302.9	363.7	326.3	322.7	327.9	271.5	346.8	310.6	251.5	381.8	284.0	283.7											
Junad R2	280.6	284.5	298.9	329.8	277.1	399.7	374.1	326.0	298.2	333.7	164.5	226.4	316.0	342.9	160.0	304.4	247.5	353.1	284.0	275.6									
Junad R3	252.6	278.0	303.3	325.1	409.7	308.2	319.0	298.3	347.4	231.1	306.5	228.9	358.3	279.3	330.9	260.0	339.4	166.3	305.1	244.7	362.2	286.1	278.5						
Junad O2	237.8	232.6	264.6	285.0	295.8	216.7	378.6	253.0	301.0	288.4	278.8	282.0	166.0	230.5	280.9	236.3	358.3	205.5	305.9	243.6	333.7	161.2	282.2	240.4	280.3	270.4	235.6		
Junad O3	224.0	235.2	262.9	272.7	259.6	232.8	366.2	263.0	295.0	289.2	276.4	282.0	169.2	232.1	270.0	358.3	256.5	308.6	250.3	316.3	168.3	284.8	239.3	284.6	276.6	282.2			
Junad	286.6	233.6	279.7	284.2	316.5	216.6	390.0	316.9	328.6	298.3	350.8	282.0	162.7	230.7	322.7	234.8	358.3	272.9	332.0	251.1	339.8	163.0	301.7	245.7	288.4	278.8	289.4		
Bikovi R3	271.3	288.8	268.8	245.0	256.8	165.9	232.1	165.3	295.6	302.5	244.9	263.2																	
Bikovi	271.3	288.8	268.8	245.0	256.8	165.9	232.1	165.3	295.6	302.5	244.9	263.2																	
Goveda U2				344.0	300.1	376.3																							
Goveda U3				344.0	299.4	350.4																							
Goveda U4				323.0	299.2	340.1																							
Goveda R3	261.9	305.4																											
Goveda R4	287.0	271.3	230.7																										
Goveda O3				299.0	294.2	303.8																							
Goveda O4				292.0	286.2	161.7																							
Goveda	283.1	277.9	230.7	305.0	291.5	163.1																							
Krave R2	2514			320.0	216.5	220.1																							
Krave R3	226.4	258.9	252.7	164.0	323.0	252.7	216.9	303.8	168.8	243.5	235.8	213.4	220.4	164.3	161.9	169.1	252.6	209.6											
Krave R4	216.9	252.8	253.8	237.0	307.0	252.5	167.3	163.0	239.4	240.4	212.4	165.0	164.6	231.3	206.3														
Krave O2	221.3	201.2	204.3	227.5	164.3	168.7	168.0	281.0	234.3	208.4	167.8	161.5	257.2	169.3	204.2	160.5	160.7	222.4	231.3	161.8									
Krave O3	216.4	168.7	196.8	216.6	237.6	164.8	162.0	167.5	286.0	239.6	204.6	166.5	162.2	253.2	167.2	224.2	216.0	168.9	169.4	169.1	167.3	169.1	203.2	240.5	161.1				
Krave O4	211.3	166.2	165.3	216.2	241.9	160.1	165.7	168.1	277.0	242.5	161.1	160.4	160.6	230.2	221.9	204.6	165.8	160.5	166.2	167.5	226.0	163.9							
Krave P2	163.9	169.5	166.1	162.3	165.0	161.8	169.0	168.4	241.0	207.5	160.9	167.0	222.3	166.6	160.5	205.4	165.4	168.5	160.2	169.4	165.7	169.8	160.3	165.7					
Krave P3	165.5	163.6	165.7	168.2	169.8	165.3	168.9	163.2	266.0	232.0	162.9	167.0	160.9	162.6	226.3	160.6	168.9	203.1	165.2	168.4	162.7	164.6	166.3	214.5	165.1				
Krave	216.6	168.0	202.0	169.8	230.2	161.4	161.3	163.9	284.6	236.7	163.7	167.0	163.9	169.7	261.9	163.5	220.1	217.0	223.6	165.7	162.4	167.9	160.1	165.0	164.7	220.8	163.4		
Junice U2	323.0	256.8		341.9	401.0	302.0	425.8	350.4																					
Junice U3	303.0	246.9	317.7	304.9	362.4	396.0	303.3	418.3	302.0	242.1	266.3																		
Junice R2	258.0	230.6	282.2	305.6	300.4	338.0	296.7	393.4	338.0	284.9	217.4	349.5																	
Junice R3	241.5	219.8	286.5	295.7	395.0	353.4	339.0	298.1	390.0	161.6	201.5	320.2	162.7	282.9	222.3	162.9	275.6	210.7	284.7	289.9									
Junice R4	223.9	290.5	286.9	262.8	317.0	298.3	166.7	167.9	169.3	163.3	272.1	220.5	267.5	201.8	278.5	289.7													
Junice O2	216.7	246.1	236.2	200.2	388.4	275.6	284.0	288.1	247.2	162.6	285.7	166.0	249.0	209.0	330.2	161.2	252.7	166.8	259.5	230.5	268.4								
Junice O3	214.0	257.9	242.2	206.2	377.6	284.0	299.0	289.9	247.0	244.0	169.3	203.5	241.3	163.5	161.0	256.4	203.7	249.0	264.9	274.1									
Junice O4	211.3	240.1	241.2	263.4	292.0	289.3	161.8	263.4	292.0	289.3	244.0	161.0	207.2	237.0	208.6	269.6	277.6												
Junice	282.4	225.1	269.1	273.9	202.7	385.6	333.4	354.9	295.3	401.0	244.0	167.3	204.3	312.2	165.0	293.5	166.8	285.7	216.9	348.0	167.1	268.5	203.8	238.8	267.7	284.1			
Polufke	240.0	215.5	239.9	243.2	275.5	160.2	355.2	300.2	305.5	282.0	338.7	236.0	160.0	206.6	296.4	166.0	286.0	216.9	300.9	300.9	167.4	261.9	167.8	243.5	255.3	260.8			

Izvor: EU Komisija

METODE UZGOJA I SELEKCIJA OVACA

Ovčarska proizvodnja kod nas je uglavnom tržišno orijentisana i za brojna domaćinstva ona predstavlja glavni, a ne rijetko i jedini izvor prihoda. Na tržište se plasiraju u najvećoj mjeri jagnjeće meso i mlijeko prerađeno u autohtone mlječne proizvode. Postojeća proizvodnja je relativno niska i vrlo varijabilna, a u najvećoj mjeri uslovljena, osim genetskim potencijalom grla u stadu, i nivoom pružene njege i ishrane. Unaprijeđenje postojeće populacije ovaca u smislu poboljšanja njihovih proizvodnih osobina i ostvarivanje većih prihoda na farmi može se postići:

- dosljednom primjenom selekcije u postojećoj populaciji - stadu i
- primjenom ukrštanja sa priplodnjacima plemenitih rasa uz planski odgajivačko selekcijski rad.

Da bi odgajivačko selekcijski rad dao očekivane rezultate moraju se obezbijediti osnovne pretpostavke, kao što su: kontrolisano parenje, pravilan izbor roditeljskih parova i usmjeravanja uzgoja u željenom pravcu, adekvatna ishrana, odgovarajući uslovi smještaja i higijena i adekvatna zdravstvena zaštita.

Metode uzgoja

Postoje dvije osnovne metode uzgoja: uzgoj u čistoj krvi i ukrštanje.

Uzgoj u čistoj krvi može biti:

- **Uzgoj u čistoj rasi van srodstva** - je najsigurniji metod uzgoj za svakog ovčara. Mada, pri ovom načinu uzgoja ograničene su mogućnosti povećanja proizvodnje (samo primjenom oštrem selekcije, tj. odabirom samo najboljih grla).
- **Uzgoj ovaca u krvnom srodstvu** - (vrlo uskom, umjerenom i udaljenom srodstvu). Ovce relativno dobro podnose uzgoj u srodstvu, ali i kod njih dolazi do slabljenja životne sposobnosti - vigora, slabljenja konstitucije, plodnosti i zdravlja. Zato se uzgoj u krvnom srodstvu može sprovesti samo uz strogi nadzor stručnjaka.
- **Uzgoj po krvnim linijama** - je uzgoj u kome se za parenje koristi isti priplodnjak po 4-5 generacija za redom i tako se formira linija potomaka od samo jednog priplodnjaka.
- **Osvježavanje krvi** – primjenjuje se kod uvezenih visokoproduktivnih grla da bi se spriječilo izrođavanje, usled pretjerane selekcije u jednom pravcu.

Generalno, uzgoj u čistoj rasi u srodstvu ne preporučuje se uzgajivačima u svakodnevnoj masovnoj proizvodnji. To se primjenjuje uglavnom u dobro organizovanim odgajivačko selekcijskim centrima uz strogi nadzor timova stručnjaka.